

REZUMAT

TEZĂ DE DOCTORAT

„CULOAREA ȘI LUMINA, COMPONENTE DEFINITORII ALE SPECTACOLULUI DE TEATRU. STUDIU DE CAZ: SCENOGRAFIA SPECTACOLULUI ROMEO ȘI JULIETA”

Cuvinte-cheie: Spectacol de teatru, culoare, lumina de spectacol, teoria culorii, artă, scenografie, Romeo și Julieta, William Shakespeare, cromatică, teatru imagine, armonie cromatică, artiști secolul XX, limbaj non-verbal, decor, formă, costum, machiaj, recuzită, vizual.

Această teză intitulată „CULOAREA ȘI LUMINA, COMPONENTE DEFINITORII ALE SPECTACOLULUI DE TEATRU. STUDIU DE CAZ: SCENOGRAFIA SPECTACOLULUI ROMEO ȘI JULIETA” propune un studiu al elementelor vizuale – culoarea și lumina – folosite într-un spectacol teatral, arătând cum cunoașterea și utilizarea atentă a ambelor elemente contribuie la viziunea artistică de ansamblu a producției și ajută la transmiterea emoțiilor și a mesajelor dorite de creatori. Astfel, publicul este transportat în lumea spectacolului, trăind la maxim experiența teatrală.

În teză este subliniat faptul că limbajul non-verbal îl precede pe cel vizual. Culorile, care sunt vizibile prin intermediul luminii și totodată transformate de calitatea cromatică și intensitatea acesteia, au un impact semnificativ în transmiterea mesajelor și a conceptului artistic. De asemenea, coerența și impactul vizual sunt realizate prin conlucrarea atentă a culorilor și a luminilor. Această combinație este crucială pentru transmiterea unei anumite atmosfere și stări de spirit. Prin intermediul juxtapunerii conștiente și controlate a suprafețelor colorate și a fasciculelor luminoase, se realizează armonii sau discordanțe cromatice, spectacolul câștigând în forță și

expresivitate vizuală.

Teza explorează modul în care culoarea și lumina sunt integrate în scenografie, decor, costume și iluminatul scenic pentru a crea atmosfera potrivită și pentru a sublinia temele și mesajele piesei de teatru. Se analizează, de asemenea, cum schimbările culorilor și a luminilor de scenă pot influența starea de spirit și percepția publicului. Prin intermediul acestui studiu, se demonstrează că arta spectacolului teatral nu se limitează doar la cuvinte și la acțiuni, ci include și o componentă vizuală puternică care poate completa și îmbogăți povestea și interpretarea scenică.

Pentru un artist scenograf, cunoașterea în profunzime a caracteristicilor culorilor reprezintă o componentă esențială a măiestriei sale. Acesta trebuie să înțeleagă nu numai aspectele tehnice ale culorilor, ci și modul în care acestea interacționează în cadrul unei compoziții vizuale și cum acestea pot influența stările fiziologice și psihologice ale spectatorilor.

În primul capitol din cercetarea propusă, intitulat *CULOAREA*, se propune o analiză a înțelegerii teoretice a culorii de-a lungul timpului. Acest capitol explorează contribuțiile importante ale teoreticienilor și ale cercetătorilor în ceea ce privește studiul culorii și modul în care aceștia au influențat înțelegerea noastră actuală asupra acestui subiect, pornind din Grecia Antică până în prezent.

De-a lungul secolelor, oamenii au fost fascinați de culori și de modul în care acestea interacționează cu lumina. Cercetarea științifică și estetică a culorii a dus la descoperirea unor aspecte importante ale acestui domeniu, precum spectrul culorilor, iar utilizarea prisme de sticlă pentru a separa și analiza culorile este un exemplu clasic de experiment care a condus la înțelegerea fenomenelor legate de culoare și lumină. De asemenea, procesul prin care cele șapte culori inițiale au fost reduse la trei culori principale este un punct cheie în dezvoltarea înțelegerii culorii. Această reducere la culori primare și amestecarea lor pentru a obține toate celelalte culori este o idee fundamentală în arta și știința culorii, care a avut un impact semnificativ în toate domeniile artelor.

Raporturile pur plastice dintre culori se referă la modul în care culorile interacționează într-un mod vizual sau estetic, fără a se concentra pe conținutul lor simbolic sau semantic. Artistul scenograf trebuie să fie capabil să stăpânească terminologia de specialitate și în egală măsură să cunoască teoria culorilor pentru a putea să creeze armonii și contraste vizuale relevante și expresive în cadrul scenografiilor sale. Acest lucru implică înțelegerea conceptelor de saturație, tonalitate, valoare sau contrast, precum și modul în care acestea pot fi folosite pentru a atrage atenția sau pentru a transmite anumite stări de spirit.

Astfel, subcapitolul intitulat *CROMATICA. VOCABULARUL SAU TERMINOLOGIA CULORILOR* începe cu prezentarea tehnică a formării și a clasificării culorilor, elemente esențiale în a stabili baza de înțelegere a culorilor și a conceptelor legate de ele. Se analizează pe de o parte terminologia specifică cunoașterii culorilor – termeni precum nuanță, ton, tentă, culori calde, culori reci, culori complementare, principale, secundare, culori terțiare, etc., fundamentali în dezvoltarea limbajului culorilor și în descrierea, analiza și utilizarea lor plastică – iar pe de altă parte combinațiile și contrastele dintre culori din care se compun armoniile cromatice indispensabile în procesul de creație a artistului vizual.

De asemenea, mențiunile despre cercetători și teoreticieni ai culorii precum Johannes Itten și Rudolf Arnheim, precum și despre artiști celebri cum ar fi Piet Mondrian, Paul Klee sau Wassily Kandinsky, indică o abordare comprehensivă a subiectului. Acești artiști și cercetători au influențat profund înțelegerea cromatologiei, precum și modul în care culorile sunt utilizate în arta vizuală contemporană.

Acest capitol este o bază solidă pentru înțelegerea fundamentală a culorii și a terminologiei sale, pregătind terenul pentru discuții ulterioare despre cum aceste concepte și noțiuni sunt aplicate în spectacolul teatral.

Evoluția luminilor de scenă și implicit a decorului de teatru de-a lungul istoriei, începând cu Grecia Antică și parcurgând diversele perioade artistice este abordată în al doilea capitol al tezei, care este intitulat *LUMINA DE SPECTACOL*.

Începutul cu Grecia antică este relevant, deoarece în acea perioadă s-au pus

bazele teatrului occidental și ale utilizării luminilor și a decorului în spectacolele de teatru. Trecerea ulterioară prin Evul Mediu și prin perioada Renascentistă evidențiază schimbările și dezvoltările din acele perioade, inclusiv utilizarea limitată a iluminării și a decorului scenice în comparație cu perioadele ulterioare. Menționarea clasicismului și a secolului al XVIII-lea aduce în discuție influențele estetice și tehnice ale epocii asupra scenografiei și a utilizării luminilor în teatru. Capitolul se continuă cu importanța secolului XIX în evoluția luminilor de scenă. Acest secol a marcat începutul scenografiei moderne, fiind o perioadă de inovație semnificativă în ceea ce privește tehnologiile de iluminat și designul scenic. Această perioadă a contribuit la transformarea spectacolului de teatru și la crearea unui cadru mult mai flexibil și expresiv pentru regizori și scenografi.

Analiza contribuțiilor teoretice ale oamenilor de teatru din secolul XX relevă modul în care gândirea și teoria din domeniul scenografiei și iluminării au evoluat în secolul trecut. Acești teoreticieni au jucat un rol crucial în schimbarea și dezvoltarea modului în care se înțelege și se utilizează spoturile luminoase în scenografia teatrală. Referirea la artiști vizuali de referință care au influențat scenografia și procesul de creație în spectacolul de teatru contemporan indică conexiunile dintre lumea teatrului și cea a artelor plastice, precum și modul în care aceste influențe se traduc în practica teatrală modernă.

În plus, în acest capitol se arată faptul că spațiul teatral a reprezentat un mediu propice pentru explorarea interacțiunii dintre culoare și lumină, aducând astfel inovații semnificative în domeniul vizual și tehnic. Această combinație a culorii și a luminii în teatru a adus cu sine noi dimensiuni de expresivitate artistică și a contribuit la dezvoltarea tehnicilor pentru a face culorile vizibile la distanțe mari.

Astfel, de-a lungul timpului, tehnologiile au evoluat semnificativ pentru a permite scenografilor și designerilor de lumină să creeze efecte tot mai complexe și impresionante. De exemplu, dezvoltarea sistemelor de iluminare cu LED-uri a revoluționat modul în care culorile și luminile sunt utilizate în teatru, oferind mai multă flexibilitate și control asupra efectelor vizuale.

În concluzie, teatrul a fost un laborator important pentru experimentarea cu culoare și lumină, deschizând calea pentru inovații tehnice și artistice în domeniul vizual și continuând să inspire artiștii și designerii de astăzi.

Acest al doilea capitol oferă o perspectivă istorică și teoretică asupra dezvoltării scenografiei prin prisma iluminării scenice, punând bazele pentru o înțelegere mai profundă a subiectului în contextul actual al spectacolelor de teatru contemporane.

În cel de-al **treilea capitol**, dedicat cromaticii și influenței acesteia asupra spectatorilor, lucrarea de față cercetează modul în care este înțeles mesajul transmis prin culoare și efectele acesteia asupra privitorului din punct de vedere fiziologic și psihologic, precum și felul în care culoarea intervine asupra comportamentului uman.

Ca surse documentare, arăt modalitățile prin care artiștii vizuali au aplicat descoperirile teoretice și le-au folosit în actul artistic pentru a direcționa și transmite mesajul dorit, și cum acestea pot deforma percepția celui care este expus unor astfel de imagini.

De asemenea în acest capitol am arăta cum interconexiunea dintre cromatică și alte domenii de specialitate precum muzica, psihologia, psihanaliza sau designul interior sau de produs a dus la dezvoltarea unor abordări teoretice și practice unice ale culorii în spațiul vizual.

Sinestezia reprezintă o abordare interesantă în studiul emoțiilor umane și al interacțiunii dintre diferite simțuri. Această asociere a senzațiilor de natură diferită, cum ar fi culoarea și sunetul, poate avea un impact semnificativ asupra percepției și a stării emoționale a indivizilor. Este fascinant să vedem cum artiștii și cercetătorii au explorat aceste conexiuni și cum au utilizat sinestezia pentru a crea opere de artă sau pentru a înțelege mai bine modul în care emoțiile sunt exprimate și percepute.

Școala de la Bauhaus a fost cu siguranță un loc în care s-au întâlnit arta și știința culorii într-o manieră interdisciplinară. Artiștii implicați, precum Wassily Kandinsky, Piet Mondrian și Kazimir Malevich, au căutat să exploreze culorile dintr-o perspectivă mai profundă, conectându-le la aspecte spirituale și emoționale.

Johannes Itten este un alt exemplu notabil, deoarece a adus psihanaliza în studiul culorii. Analizând modul în care culorile afectează percepția și emoțiile, el a creat teorii despre cum anumite culori pot evoca anumite stări de spirit. Aceste teorii au influențat ulterior modul în care artiștii și designerii abordează utilizarea culorilor în creațiile lor.

La sfârșitul secolului XX, interesul pentru efectele psihologice ale culorilor a crescut semnificativ, în special în domeniul marketingului și al designului. Înțelegerea preferințelor cromatice ale consumatorilor a devenit o parte importantă a strategiilor de marketing, iar utilizarea culorilor pentru a influența comportamentul și preferințele consumatorului a devenit o știință în sine.

Creierul uman are o tendință naturală de a respinge ceea ce nu poate organiza sau înțelege. Prin urmare, în contextul utilizării culorilor într-un spectacol sau într-un mediu vizual, este crucial să se aibă în vedere modul în care culorile interacționează și cum pot afecta percepția spectatorului. O cunoaștere profundă a științei culorii și a modului în care creierul reacționează la diferite scheme cromatice poate ajuta la crearea unor experiențe vizuale coerente și semnificative.

De exemplu, paletele de culori armonioase sunt cele care creează o senzație de echilibru și plăcere estetică. Acestea se bazează pe principii de armonie cromatică, cum ar fi utilizarea culorilor complementare sau a culorilor din aceeași familie cromatică, valorică sau tonală. Din contră, paletele nearmonioase implică combinarea intenționată a culorilor care sunt discordante sau contrastante. Culorile discordante, cum ar fi cele depărtate pe cercul cromatic, pot fi folosite pentru a evoca senzații intense, dar pot deveni rapid obositoare pentru ochi.

Scenograful trebuie să înțeleagă și să aplice culorile cu mare abilitate și știință. Prin utilizarea culorilor în mod conștient și strategic, acesta poate influența profund percepția spectatorilor, comunicând subtil sau explicit mesaje și emoții.

Încărcătura simbolică și semantică a culorilor se referă la semnificațiile culturale și psihologice asociate cu anumite culori. Artistul scenograf trebuie să fie conștient de

aceste semnificații și să le utilizeze în mod strategic pentru a veni în sprijinul conceptului spectacolului sau pentru a transmite mesaje subliminale către public. Este adevărat că văzul este unul dintre cele mai importante simțuri umane, iar culoarea joacă un rol semnificativ în percepția noastră vizuală și în modul în care interpretăm lumea înconjurătoare. Aprecierea și înțelegerea culorilor se bazează pe o varietate de surse, cum ar fi experiența individuală, tradițiile sociale și culturale, mediul înconjurător și educația formală. Cunoașterea culorilor este un proces învățat, și, în mare parte, identificăm culorile datorită asocierii lor cu informațiile stocate în memoria noastră.

În acest al treilea capitol se arată cum culoarea devine o unealtă puternică a artistului în comunicarea vizuală și totodată în manipularea receptorului.

Capitolul al patrulea abordează conceptul de teatru ca imagine. Intitulat *TEATRUL IMAGINE / STUDIU DE CAZ : ANALIZA SCENOGRAFIEI SPECTACOLULUI ROMEO ȘI JULIETA, DE WILLIAM SHAKESPEARE*, acest capitolul se compune din două părți care se completează reciproc.

În prima parte a capitolului se realizează o incursiune în noile abordări și ramificații care iau naștere în artele scenice odată cu începutul secolului XX. Este interesant să vedem cum artiștii plastici și profesioniștii din domeniul teatrului au influențat evoluția scenografiei teatrale, influențându-se reciproc. Colaborarea și interacțiunea dintre aceste două domenii ale artelor vizuale au contribuit la dezvoltarea teatrului imagine și la transformarea definitivă a spațiului scenic.

De asemenea, dezvoltarea teatrului imagine ca formă distinctă de teatru a fost un aspect interesant de explorat, deoarece aceasta a adus schimbări semnificative în modul în care sunt folosite culorile, luminile și decorul în teatru. Acest tip de teatru pune accentul pe vizual și pe crearea unor imagini puternice și memorabile, iar capacitatea artiștilor de a explora noile libertăți și perspective în artele vizuale a avut un impact semnificativ asupra acestui stil teatral.

În partea a doua a acestui capitol se comentează imaginea scenică a spectacolului

„Romeo și Julieta”, spectacol montat la Teatrul „Alexandru Davila”, a cărei scenografie o semnez. Acest capitol oferă cercetării științifice o imagine clară și aprofundată a modului în care am abordat și implementat culorile și luminile în ansamblul vizual al spectacolului. Acest studiu de caz oferă o privire detaliată asupra modului în care aspectele teoretice și practice analizate pe tot cuprinsul lucrării de doctorat au fost puse în aplicare într-un spectacol concret.

În linii mari, scenografia spectacolului amintit este caracterizată ca fiind conceptualistă, bazată pe decoruri modulare și mobile, care pot fi compuse și recompuse în diferite feluri. Culoarea este inspirată din elementele naturii, cum ar fi piatra, apa și pământul, iar un contrast vizibil este creat între tonurile neutre și pastelate ale decorului și nuanțele saturate ale costumelor. Costumele personajelor sunt concepute pentru a sublinia personalitatea și transformarea psihologică a acestora, iar culorile costumelor au un rol profund simbolic. De asemenea, lumina de scenă este esențială pentru sublinierea conceptului spectacolului, contribuind la exprimarea stărilor sufletești ale personajelor și la ilustrarea momentelor cheie din piesă.

Prin analizarea întregului proces de realizare a scenografiei spectacolului, de la dezvoltarea conceptului și alegerea cromaticii până la atenta distribuire a luminilor în spațiul teatral, am oferit o perspectivă asupra procesului creativ din spatele scenografiei, evidențiind deciziile cheie și motivațiile din spatele lor. De asemenea, discutarea simbolisticii culorilor din decoruri, costume și lumini adăugă o perspectivă suplimentară analizei spectacolului, ajutând la înțelegerea modului în care aceste elemente au contribuit la ansamblul general al creației vizuale.

În concluzie, studiul de caz oferă o perspectivă detaliată asupra modului în care cromatică și lumină sunt folosite în scenografie pentru a comunica și sublinia aspectele narative și emoționale ale spectacolului „Romeo și Julieta”.

Capitolul dedicat concluziilor marchează în mod corespunzător încheierea tezei de doctorat. Acesta rezumă punctele-cheie ale cercetării, evidențiind principalele constatări și subliniind importanța lor în domeniul studiat.

După concluzii, urmează secțiunea de bibliografie, care include toate sursele folosite în cercetarea tezei, organizate în ordine alfabetică și formate în conformitate cu stilul de citare specific cerințelor academice. În final, planșele cu schițele tehnice și artistice ale decorului și ale costumelor sunt prezentate într-un format adecvat, astfel încât să poată fi ușor consultate și înțelese de către cititori. Toate aceste elemente, concluziile, bibliografie și planșele, sunt componente importante ale tezei de doctorat, oferind o prezentare completă și profesionistă a cercetării academice.